

Meeqqani inuusuttunilu hashimik imigassamillu atornerluinerup qanoq pitsaanerpaamik pinaveersimatinnissaanut akiornissaanullu oqallisissiaq aallaavigalugu oqalinnissamut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq, Naaja H. Nathanielsen, attaviitsoq aamma Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Peqqissutsimut Naalakkersuisoq, Doris Jakobsen, Siumut)

Naalakkersuisup inatsisartunut ilaasortat qutsavigai saqqummiussaannut oqalinnissamut siunnersuummut. Oqallinnerup meeqqanut inuusuttunullu Kalaallit Nunaanni siunissami atornerluinertaqanngitsumik inuunerup pitsaasumik ineriartornerata pingaassusaa eqeersimaarnerlu pilersissinnaavai.

Naalakkersuisut siunnersuuteqartutulli Ullumikkut meeqqanik inuusuttunillu atornerluisuujartortoqarnera assut nikallornartippaat. Taamaammat nuna tamakkerlugu hashi akiorniarlugu pilersaarut agguateqqammeratsigu nuannaarutigaarput, tassanilu pinaveersaartitsineq annertuumik pingaartinneqarpoq.

Nunanilu avannarlerni assigiinngitsutigut katsorsarneqarsinnaanermi qularnaveeqquserneq iluatsilluarsimavoq. Atornerluinermut pilersaarummi inuusuttunut immikkut ittumik katsorsaanermik neqeroorut siumut isigalugu pilersinniarneqarpoq. Naalakkersuisut AI 2016-imi sanaartornermut aningaasaliissutinik immikkoortitsisimapput 18-it inorlugit ukiullit atornerluisut katsorsaaveqalernissaannut. Sanaartorneq naatsorsuutigineqarpoq aallartinneqassasoq 2017-imi isumaginnittoqarfiup ataniilluni. Naalakkersuisulli isumaqarput katsorsarneqarsinnaanermi qularnaveeqquserneq atorneqalersinnaanngitsoq kisiannili aatsaat immikkut ittumik katsorsartinnermut neqeroorut piareerpat.

Pinngitsaalisamik katsorsaanermi paasisat takutippaat sunniutaasa ilaatigut ersarinnginnera. Ataatsimut isigalugu arlaatigut pinngitsaalisamik katsorsaanermi pitsaasumik angusaqarsinnaaneq takuneqarsinnaavoq. Illuatigulli imaanngilaq pinngitsaaliineq nammineq piumassutsimik katsorsartinnermit pitsaanerusoq, aammalu ilaatigut pinngitsaaliineq kingunerluttarsimasoq takuneqarsinnaavoq. Ataatsimut isigalugu oqartoqarsinnaavoq:

- Pinngitsaalisamik katsorsaaneq nammineq piumassutsimik katsorsartinnermit sivisunerusartoq
- Pinngitsaalisamik katsorsaaneq, suliffeqarfimmut atatillugu iluatsilluurtarsimasoq
- Piumassuseqarneq katsorsartinnermi pingaaruteqaqaaq, tamannalu pitsaasumik pitsaanngitsumillu kinguneqarsinnaavoq pinngitsaaliineq isigalugu

Norge 1993-imi pinngitsaalisamik katsorsaaneq atulerpaa, 1996-imilu annertusineqarpoq naartusunut atornerluisut ilaatinneqalermata. Uani nalilerneqarpoq, atornerluisut amerlasuut pitsaasumik ineriartorneq misigisarmassuk katsorsaavimmiinneq aammalu pinngitsaaliineqarsinnaaneq pitsaaqutitut isigineqarluni minnerunngitsumik naartusut eqqarsaatigalugit. Inernerali pitsaasuussappat oqartussat katsorsaaviillu akornani

suleqatigiilluarnissaq pisariaqarpoq. Katsorsaaneq qaffasissumik pitsaassusilik, isumaginninnermi sulisunit tapersersorluarneqartoq aaqqissuulluakkamillu kingornatigut sullinneqarneq tassaapput iluatsinnissamut ammaassisussat. Tamatuma saniatigut Sverigemi Norgemilu misissuinerit takutippaat isumaginninneq avaqqunneqarsinnaanngitsumik aalajangiisuusut.

Pinngitsaalisamik nammineq oqartussaassuseqanngitsumik katsorsaaneq nunani allani isigineqartarpoq soorlu Norgemi naartusunik katsorsaanerme meeqqap siunissaa pingaartinnerullugu periuseq atorneqartarpoq. Maani Kalaallit Nunaanni maannamut immikkut ittumik atornerluisunut neqeroorummik peqannginnera peqputigalugu siunnersuutigineqartariaqarpoq tamanna pillugu aalajangernissaq kinguartinneqassasoq neqeroorummik pilersitsisoqareernissaanut.

Pinngitsaaliilluni akulerunneq imaannaanngitsuvoq iluatsissappallu assigiinngitsorpassuit isiginiartariaqarput. Akulerunneq tamarmi qaffasissumik imaqanngippat atornerluisumut uninngatinneqarnertut misinnassaaq ikiorneqarnertut neqeroorutaanani.

Hashimik niuerneq inerteqqutaavoq tamannalu allanngortinneqartariaqanngilaq. Eqqartuunneqarnermi aanngajaarniutit pillugit pitsaaliuineq assersuutigalugu Danmarkimit qaffasinneruvoq. USA-mi takuneqarsinnaavoq aanngajaarniutit pillugit pillaanerme qaffasissorujussuartut, tamannali ajoraluartumik pinerluttuliornerme kissaatigisamik sunniuteqanngilaq soorluttaaq aanngajaarniutinik atuinerme. Taamaammat eqqarsaatigineqartariaqarpoq periutsit allat atornissaat sakkortunerusumik pineqaatissiinerme. Sakkortunerusumik pineqaatissiineq inatsisiliortunit politiinillu tapersersorneqanngilaq.

Meeqqat inuusuttullu akornanni atornerluineq eqqaagaanni ilanngunneqanngitsoorsinnaaneq ajorpoq isumaginninnikkut ajornartorsiutit. Amerlanerpassuartigut isumaginninnikkut atornerluinerlu imminnut malittarput. Atornerluinerup isumaginninnikkut ajornartorsiutit ajornerulersittarpai.

Nunat tamat ilisimatusarnerannit nalunngilarput meeqqanik sunniineq assigiinngitsutigut periarfissaqartoq, uani periarfissat pingasut qitiupput: angerlarsimaffik, atuarfik aamma sunngiffimmi sammisat. Arlaat iluatsinngippat, taava immikkoortuni allani marlunni illuatungilerneqarsinnaasarpoq. Katsorsartinnissamik neqeroorutit aammalu pinngitsaalisamik katsorsaaneq eqqartornerisa saniatigut eqqartortariaqarparput qanoq iliorluta meeqqat inuusuttullu ingerlalluannngitsumik angerlarsimaffillit pitsaanagerusumik ikiorsinnaanerivut.

Islandimi iluatsilluartumik aalakoornartumik imigassartornerme allanillu aanngajaarniutinik pinaveersaartitsineq assigiinngitsutigut ingerlanneqarsimavoq: inatsisiliornikkut aalakoornartut imigassat ersarissusaat killilerlugu periarfissallu pisiniarfissat killilerlugit. Naalackersuisut pilersaaruteqarput imigassat aalakoortut nutarterlugu inatsisiliuunnikkut UKA 2016-imi saqqummiunnarlugu, tasanilu isigineqarpoq saqqumineq qanoq sunniuteqartigisarpoq. Taassuma tulliatut Islandimi isiginiarneqartorujussuvoq meeqqat atuarfiat piukkunnarsassallugu kiisalu akeqanngitsumik aaqqissuussamik sunngiffimmi

atortussanut pisinissamut tapiiffigineqarnissamik neqerooruteqarluni nammineq aningaasaqarneq pitsaanngippat. Naggataagut minnerunngitsumik Islandimi nuna tamakkerlugu meeqqanut piffissamik aalajangersimasumik innartarfeqarneq eqqunneqarsimavoq.

Siusissukkut iliuuseqarneq tassaavoq pinaveersaartitsineq, aammalu pinaveersaartitsineq assigiinngitsutigut ingerlanneqassaaq. 12-nik ukiullit amerlanerit atornerluisunngornissaat pinaveersaassagutsigu ataatsimoortariaqarpugut. Inatsisartuniinnaanngitsoq kisiannili innuttaasut tamaasa ikiortiserisariaqarpavut. Innuttaaqatitsinnut ilungersuuteqartunut assavut isaattariaqarpavut ikiorniarlugit. Eqqaamasariaqarparput inooqatitsinnik ikiuinissamut pisussaaffeqaratta. Naalakkersuisut suleqatigiilluarnissaq anguniarusuppaat immikkoortoqarfiit, meeqgeriviit soqutigisaqatigiillu tamaasa suleqatigalugit. Suleqatigiinnerup angusariaqarpaa meeqqat ajornartorsiutilinnik angerlarsimaffillit ulluinnaat atussaasumik isumalimmillu atuisinnaaqullugit pisinnaasatillu ineriartortillugit siunissaqarumallutik atornerluiffiunngitsumik.

Naalakkersuisut Inatsisartutulli hashimik aalakoornartumillu imigassamik atornerluineq akuerinngilaat. Naalakkersuisut taamaamat atornerluisunut katsorsartinnernut neqeroorutit pitsanngorsarniarlugit sulissutigaat siunissarlu eqqarsaatigalugu ineriartortikkusullugu immikkut ittumik neqeroorut meeqqanut inuusuttunullu. Naalakkersuisut ukioq 2016 meeqqat ukiuattut suaarutiginikuuat taamaattumillu meeqqanut inuusuttunullu angusassanik toraagaqarluta pitsaaliuineramik sulinerput ingerlateqqipparput.

Taamatut oqaaseqarlunga oqallilluarnissamik kissaappassi.